

Identificació de l'expedient

Informe PRE_206_2022 relatiu a l'expedient de sol·licitud de valoració d'impacte de gènere que el Departament de la Presidència ha fet arribar a aquest Institut en data 22/06/2022 sobre el projecte Ordre per la qual es fixen els preus públics pels cursos i altres activitats d'aprenentatge de la llengua i literatura catalanes i de la llengua i literatura occitanes que es realitzen al Centre Cultural - Llibreria Blanquerna de la Delegació del Govern de la Generalitat de Catalunya a Madrid.

Fonaments jurídics

1. Normativa bàsica sobre la igualtat de dones i homes i la transversalitat de la perspectiva de gènere
 - a) Els articles 2 i 3.3 del Tractat UE, on s'estableixen la no discriminació i la igualtat entre dones i homes com a valors comuns als Estats membres de la UE, i es formalitza el compromís de fomentar la igualtat entre dones i homes.
 - b) Els articles 8 i 10 del Tractat de Funcionament de la UE, on s'estableix que en totes les seves accions la Unió Europea tindrà per objectiu eliminar les desigualtats entre homes i dones, i promoure la seva igualtat.
 - c) L'Estratègia per a la Igualtat de Gènere 2020-2025, full de ruta de la Comissió Europea per avançar en l'assoliment de l'equitat de gènere.
 - d) L'Estatut d'autonomia de Catalunya, als seus articles 4.3, 19, 41 i 153, quant al reconeixement i garantia dels drets de les dones i la igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes, i la transversalitat en la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones.

- e) La Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, desenvolupa els preceptes estatutaris en matèria d'igualtat de gènere i dret de les dones i estableix mesures transversals en tots els ordres de la vida, amb la finalitat d'eradicar les discriminacions contra les dones.

- f) La Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació, estableix els principis i regula les mesures i els procediments per garantir i fer efectius el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, el respecte a la dignitat humana i la protecció davant qualsevol forma, acte o conducta de discriminació que es doni en l'àmbit territorial d'aplicació d'aquesta llei per raó de naixement o lloc de naixement; procedència, nacionalitat o pertinença a una minoria nacional; raça, color de pell o ètnia; opinió política o d'una altra índole; religió, conviccions o ideologia; llengua; origen cultural, nacional, ètnic o social; situació econòmica o administrativa, classe social o fortuna; sexe, orientació, identitat sexual i de gènere o expressió de gènere; ascendència; edat; fenotip, sentit de pertinença a grup ètnic; malaltia, estat serològic; discapacitat o diversitat funcional, o per qualsevol altra condició, circumstància o manifestació de la condició humana, real o atribuïda.

2. Normativa sobre l'informe d'impacte de gènere

- a) L'article 64.3.d. de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, estableix que els projectes de disposicions reglamentàries han d'anar acompanyats, entre d'altra documentació preceptiva, d'un informe d'impacte de gènere.

- b) L'article 3 lletra g) de la Llei 11/1989, del 10 de juliol, de creació de l'Institut Català de les Dones, en la redacció donada per la Disposició final Primera de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que corresponen a aquest Institut elaborar i emetre els informes d'impacte de gènere i, en tot cas, els informes a què fa referència, entre altres, l'article 64.3.d. de la Llei 26/2010, precitada, tràmit intern que es dona per complert amb aquest document.

3. Normativa bàsica sobre l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge

- a) El principi vuitè de l'article 3 de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que els poders públics, entre els quals s'inclou l'Administració de la Generalitat, han de fer un ús no sexista del llenguatge que eviti l'expressió de concepcions sexistes de la realitat i els usos androcèntrics i amb estereotips de gènere, i han de promoure un llenguatge respectuós amb les dones, amb les minories i amb totes les persones en general en l'atenció personal i en tota la documentació escrita, gràfica i audiovisual.
- b) La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, obliga els Poders Públics a implementar un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment a la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques (article 14.11).
- c) La Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, de l'any 2011, de la Direcció General de Política Lingüística.

Aquest document proposa una sèrie de solucions per evitar que aquests textos incloguin formes androcèntriques i generin disfuncions amb la normativa citada anteriorment. Es pot consultar en la següent ruta: [Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.](#)

4. Anàlisi material de la proposta

El projecte d'Ordre crea uns preus públics, d'acord amb el que preveu l'article 1.3-2 del Decret Legislatiu 3/2008, de 25 de juny, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de taxes i preus públics de la Generalitat de Catalunya, segons el qual la creació, la modificació i la derogació dels preus públics llevat dels referits a l'ensenyament universitari, que s'han de fer per decret, s'han d'efectuar mitjançant una ordre del conseller o consellera competent per raó de la matèria i d'acord amb el procediment establert per la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

De l'anàlisi del projecte es palesa que s'incorporen exempcions al pagament dels preus públics a favor de les persones membres de famílies nombroses de categoria especial, i les persones víctimes de violència de gènere, entre d'altres.

Amb aquesta regulació s'identifica que les famílies monoparentals no gaudeixen de la mateixa equiparació de les famílies nombroses atès que no gaudeixen d'exempcions dels preus públics quan són de categoria especial. I que no totes les dones en situació de violència masclista gaudeixen d'exempcions, no només les que es troben en situació de violència de gènere (violència masclista en l'àmbit de la parella).

Sobre les famílies monoparentals, la Llei 17/2015 d'igualtat efectiva de dones i homes recull l'obligació dels poders públics d'impulsar programes de suport integral a aquestes famílies (article 47 lletra c) 4t).

La monoparentalitat constitueix una forma familiar en expansió als països occidentals. Les famílies monoparentals estan formades per un pare o una mare que viuen amb fill i/o filles menors o dependents. Les dades palesen que la majoria d'aquestes famílies estan encapçalades per dones (monomarentalitat), per la qual cosa cal considerar que hi ha un impacte de gènere quan es garanteix que aquestes llars tinguin o no unes condicions de vida mínimes determinades.

(Vegeu: <https://www.idescat.cat/pub/?id=ed&n=2619>)

Els estudis mostren que les mares i els pares que encapçalen nuclis monoparentals tenen pitjors condicions de vida que les que viuen en parella i aquestes mancances condicionen en gran manera les oportunitats dels seus fills i filles davant la vida en la mesura en que es troben en situació de més vulnerabilitat.

L'*Informe extraordinari sobre pobresa infantil a Catalunya*, del Síndic de Greuges presentat al Parlament de Catalunya l'any 2012, conclou, amb dades de l'Idescat de l'any 2010, que els infants de famílies monoparentals tenen una taxa de risc de pobresa (46,6%) molt elevada, pràcticament un de cada dos infants de famílies monoparentals es troba en aquesta situació, que dobla el risc de pobresa per al conjunt de la població infantil de Catalunya (23,7%). La prevalença de la pobresa entre les famílies monoparentals (46,6%), a més, és equivalent al risc existent entre les famílies nombroses (47,5%).

Les unitats de convivència amb una sola persona proveïdora, com s'ha dit majoritàriament dones, es troben cada vegada més en risc de precarietat i requereixen amb major mesura determinats serveis i suports. Per tot això, les dones que assumeixen en solitari tenir al seu càrrec persones menors passen a ser un col·lectiu determinat que reclama la resposta de l'Estat de benestar que afirma estar basat en l'equitat i l'acció positiva, i obliga a treballar per la igualtat real de les famílies monomarentals amb la resta de models familiars.

La Llei 18/2003 de suport a les famílies disposa (art. 1) que la seva finalitat és establir les bases i les mesures per a una política de suport i protecció a la família. Per tant, determina els drets i les prestacions destinats a donar suport a les famílies. D'acord amb el preàmbul de la Llei, els poders públics estan obligats a garantir la igualtat d'oportunitats a les famílies amb més càrregues, com ara les famílies amb infants petits i les famílies nombroses i monoparentals per lluitar contra la marginació crònica i el perill d'exclusió social i per facilitar l'exercici d'una maternitat i una paternitat responsables, vetllant per l'interès superior de l'infant. L'article 2 estableix que són destinatàries de les mesures de suport a les famílies les persones membres de família nombrosa i les de família monoparental. Igualment, la disposició addicional tercera esmenta que en el desplegament reglamentari d'aquesta llei, el Govern ha de tenir en compte el problema específic de les famílies monoparentals i de les famílies nombroses, per tal de fer efectiu el principi d'igualtat establert en l'Estatut.

Per tant, amb l'equiparació de les famílies nombroses i les famílies monoparentals s'assoleixen un objectius concrets com són:

- ✓ Evitar les discriminacions i els desavantatges socials de les famílies monoparentals així com les mancances que condicionen les oportunitats de vida dels seus fills i filles atès que tenen més probabilitats de trobar-se en situació de més vulnerabilitat
- ✓ Garantir l'Estat de benestar per les famílies monoparentals amb uns recursos i serveis adequats a les seves necessitats.
- ✓ Treballar per la igualtat real de les famílies monoparentals i monomarentals amb la resta de models familiars per evitar situacions de vulnerabilitat i risc de precarietat.

- ✓ Garantir la igualtat d'oportunitats a les famílies amb més càrregues, com ara les famílies amb infants petits i les famílies nombroses i monoparentals, i adonar suport a les famílies amb infants a càrrec, per lluitar contra la marginació crònica i el perill d'exclusió social i per facilitar l'exercici d'una maternitat i una paternitat responsables, vetllant per l'interès superior de l'infant.
- ✓ La identificació d'aquestes famílies per donar-los un suport específic des dels diversos àmbits d'actuació pública, amb més protecció, determinada per la pertinença a la categoria especial, en funció de les circumstàncies familiars
- ✓ Que el concepte de família adquireixi un significat més ampli que abasti la diversitat de famílies que formen la societat catalana.
- ✓ Tenir en compte la qüestió de gènere, atès que les dades oficials palesen que la gran majoria de les famílies monoparentals estan encapçalades per dones (monomarentalitat).

Tot això ens porta a societats amb una major igualtat d'oportunitats per a tots i totes, a societats més justes.

D'altra banda, el projecte d'ordre també hauria de preveure la reparació econòmica de les dones que pateixen violències masclistes, qualsevol que siguin les formes o àmbits en què es poden manifestar aquestes violències, donant compliment així a la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista, que estableix la deguda diligència dels poders públics en l'atenció, prevenció, protecció i reparació dels drets de les dones en situació de violència masclista.

La Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista, ha estat actualitzada mitjançant la Llei 17/2020 per completar-la amb l'adaptació a la normativa internacional en matèria de violència masclista sorgida posteriorment a la seva promulgació, després de la incorporació a l'ordenament jurídic intern del Conveni d'Istanbul. L'adaptació als estàndards internacionals en la eradicació de la violència contra les dones estableix la responsabilitat dels diferents poders públics de la diligència deguda en l'atenció, recuperació i reparació de les dones davant aquest tipus de violència, com en aquest cas la de la Generalitat de Catalunya en l'adopció de les mesures necessàries per eradicar la violència masclista.

La Llei 17/2020 ha permès identificar la necessitat d'introduir més garanties en la reparació de les dones víctimes de violència masclista davant les diverses situacions i àmbits en què es poden manifestar aquest tipus de violències, la seva visibilitat social més gran i els desafiaments que han d'atendre els poders públics en la seva prevenció i eradicació.

La violència institucional i l'obligació de la diligència deguda incorporades a la Llei 5/2008 fruit de l'establiment de nous estàndards de protecció davant la responsabilitat dels poders públics de desenvolupar la corresponent actuació positiva, però que també comporta una responsabilitat per omissió. Així, la identificació d'una violència contra la dona requereix els poders públics actuïn amb la deguda diligència per protegir, de forma efectiva, i evitar aquesta situació i la seva repetició.

Això requereix de l'actuació dels poders públics en tots els àmbits per oferir prou mesures de suport les víctimes de violència, en particular en l'àmbit econòmic.

De la mateixa manera, la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, recull el mandat dirigit als poders públics de garantir que s'afrontin de manera integral totes les formes de violència masclista (Tercer principi de l'article 3).

Conclusions

D'acord amb tot el que s'ha dit, des de l'Institut Català de les Dones es formulen les següents aportacions de millora al projecte presentat a informe en els termes següents:

PRIMERA. Des d'un punt de vista formal, cal modificar els termes següents:

- On diu "els seus representants legals" hi ha de dir "**les persones que les representen legalment**" o bé "**els seus o les seves representants legals**".
- On diu "per a adults" hi ha de dir "**per a persones adultes**".
- On diu "els estudiants" hi ha de dir "**l'estudiantat**".

SEGONA. Des d'un punt de vista material, i en aplicació del principi de transversalitat recollit al Principi Primer de l'article 3 de la Llei 17/2015, i que cal entendre'l en dos sentits: d'una banda, com el compromís que s'incorpori la perspectiva i el fer de les dones a totes les polítiques i actuacions de

la Generalitat que es duguin a terme; de l'altra, com a garantia que es promoguin mesures específiques adreçades a les dones per a tirar endavant accions positives dirigides a la igualtat des de totes les àrees de l'Administració de la Generalitat, es proposen les modificacions següents:

- Incloure a l'article 2 Persones obligades al pagament, el text complementari següent:

Aquestes persones, al formalitzar la inscripció als cursos o a d'altres activitats d'aprenentatge, hauran de fer constar el seu sexe (home/dona) i identitat de gènere (home/dona/persona no binària).

- Redacció alternativa de la lletra a) de l'article 6.2 Exempcions, en els termes següents:

“a) Les persones membres de famílies nombroses i famílies monoparentals classificades en la categoria especial.”

- Redacció alternativa de la lletra h) de l'article 6.2 Exempcions, en els termes següents:

“h) Les dones en situació de violències masclistes i els seus fills i filles dependents. Per a la identificació de les situacions de violències masclistes constitueixen mitjans de prova els establerts a la Llei orgànica 1/2004 i a la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista”.

La presidenta